

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Waterfront Harderwijk

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

13 augustus 2009 / rapportnummer 2261-35

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Harderwijk wil het plan Waterfront realiseren. Dit bestrijkt de kuststrook langs het Wolderwijd en het Veluwemeer met een totale lengte van bijna vijf kilometer. De ruimte die vrijkomt door verplaatsing van enkele bestaande activiteiten wil de gemeente benutten voor nieuwe ontwikkelingen zoals het versterken van de recreatieve en toeristische functie. Op basis van de huidige prognoses is te verwachten dat hierdoor meer dan 500.000 bezoekers extra zullen worden aangetrokken. Dit leidt tot een besluit-m.e.r.-plicht¹ voor het voor het betreffende deelgebied op te stellen bestemmingsplan. Ook wil de gemeente meer dan 250 ligplaatsen creëren in Waterfront-Zuid (hetgeen een m.e.r.-beoordelingsplicht teweeg brengt) en moet zij een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor diverse bestemmingsplannen maken. Om deze reden doorloopt het bevoegd gezag ten behoeve van de te nemen vaststellingsbesluiten (tevens) plan-m.e.r.²

De gemeente kiest er thans voor een integraal MER te maken voor de hieronder genoemde ontwikkelingen tezamen.³ Dit MER zal zowel een plan-MER (met als onderdeel daarvan een passende beoordeling) zijn als een besluit-MER. In het integrale MER zullen de volgende gebieden onderscheiden worden:

- Waterfront Noord: uitbreiding van de (Lorentz)haven en 'overloop'terrein (met parkeerterrein en ontsluitingsweg);
- Waterfront Zuid: uitbreiding c.q. aanleg van het Dolfinariumeiland, Strandeiland en boulevard, jachthavens en huidig industriegebied Haven (en Flevoweg).

De Commissie voor de m.e.r.⁴ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten om het milieubelang in de besluitvorming mee te kunnen wegen:

- een goed leesbaar en duidelijk overzicht van de (m.e.r.-plichtige) onderdelen van het initiatief en de daarvoor vast te stellen (ontwerp)bestemmingsplannen, voorzien van duidelijk kaartmateriaal;
- een alternatievenbeschrijving die aansluit op de m.e.r.-plichtige onderdelen van het voornemen. Afhankelijk van de uitkomsten van de passende beoordeling, kan het nodig zijn een alternatief te ontwikkelen zonder of met minder gevolgen voor de Natura 2000-gebieden;
- de maximaal mogelijke effecten op de beschermde natuurgebieden, met name de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe;
- een beschrijving van de effecten van de verkeersstromen en de kwaliteit van de verkeersafwikkeling in het studiegebied, inclusief de relevante de-

¹ M.e.r. is de afkorting voor de procedure van milieueffectrapportage. MER de afkorting voor het milieueffectrapport.

² De Commissie gaat er in haar advies van uit dat alleen de planonderdelen zoals genoemd op p. 12 van de startnotitie m.e.r. (beoordelings)-plichtig zijn.

³ Eerder doorliepen verschillende (deel)bestemmingsplannen m.e.r., namelijk Waterfront-Noord en Waterfront-Zuid. Ook werd een m.e.r. doorlopen voor de N302 en het bedrijventerrein Lorentz Oost (thans Lorentz III geheten). De adviezen van de Commissie hierover zijn respectievelijk te vinden onder projectnr. 1651, nr. 1383, nr. 1193 en nr. 1464 op www.commissiemer.nl.

⁴ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

len van de A28 en de daaruit volgende effecten voor de geluidbelasting en de luchtkwaliteit;

- een publieksvriendelijke samenvatting, voorzien van overzichtelijk en 'leesbaar' kaartmateriaal. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen. Bovendien zal de Commissie waar mogelijk een verband leggen met haar eerdere advisering in de bovengenoemde deelprojecten. Ze betreft hierbij ook de ingekomen adviezen en zienswijzen die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.⁵

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

2.1 Nut en noodzaak/doelstelling

De behoefte aan de te realiseren activiteiten en de doelstelling van het project zijn in de startnotitie toereikend beschreven. De Commissie adviseert om hiernaast in het MER te beschrijven op welke wijze wordt getoetst dat de doelen tot het realiseren van een kwaliteitsimpuls worden gehaald (zie ook § 4.2).

2.2 Wet- en regelgeving en beleid

In § 2.4 van de startnotitie is weergegeven welk beleid relevant is voor het voornemen. Dit kan overgenomen worden in het MER. Geef hiernaast het kader van de Integrale Inrichtingsvisie Veluwerandmeren (IIVR) aan.⁶ Verder ontbreekt het beleid zoals dat uit diverse vigerende bestemmingsplannen volgt. Denk hierbij aan de gevolgen van het 'Bestemmingsplan geluidszone industrieterrein Haven en bedrijventerrein Lorentz c.a.'⁷ Geef ook het toepasselijke wettelijke kader weer. Geef daarbij in het MER aan welke voorwaarden voor het voornemen hieruit voortvloeien.

2.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt geschreven ten behoeve van een aantal bestemmingsplannen.⁸ Geef globaal aan op welke wijze de ontwikkelingen binnen het voornemen in deze plannen worden vastgelegd, over welke ontwikkelingen al definitieve besluiten zijn genomen en welke ontwikkelingen al in uitvoering zijn. Dit is onder andere belangrijk vanwege de cumulatie tussen de milieueffecten van de plannen en die van andere besluiten, vooral waar het om de beschermde

⁵ Zie bijlage 2 voor een lijst daarvan.

⁶ Geef ook de relatie met het IIVR-programma weer (zie de zienswijze van Watersportcentrum De Randmeren van 3 juni 2009).

⁷ Zie ook de zienswijze van de Kamer van Koophandel Oost-Nederland van 16 juni 2009.

⁸ Zoals opgesomd worden op p.26 van de startnotitie. Het is nog onduidelijk ten behoeve van welke milieuvergunningen m.e.r. moet worden doorlopen en/of waarvoor de bestemmingsplannen kaderstellend zijn. Beoogd lijkt te worden om m.e.r.-plichtige bedrijven planologisch uit te sluiten. Indien dit niet het geval is, kunnen de vast te stellen bestemmingsplannen ook om die reden plan-m.e.r.-plichtig zijn.

natuurgebieden gaat (zie §4.1). Overigens adviseert de Commissie hierbij zich in het MER te beperken tot die onderdelen van de planvorming die wezenlijk zijn voor de (totale) milieueffecten in het gebied en daarmee de aanzienlijke milieueffecten vormen (zie verder § 3.4).

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit en fasering

Het voornemen bestaat uit m.e.r.-plichtige onderdelen en niet m.e.r.-plichtige onderdelen. Focus in het MER op de m.e.r.-plichtige activiteiten en betrek daarbij de niet m.e.r.-plichtige activiteiten voor zover deze in cumulatie met de m.e.r.-plichtige onderdelen milieugevolgen hebben.

Bezoekersaantallen

De Commissie adviseert in elk geval de volgende informatie met betrekking tot de verschillende (recreatie)activiteiten in het MER op te nemen:

- bezoekersaantallen per voorziening/bezoekdoel en van 'combinatie'-bezoek;
- piekbezoeken, bezoek op een maatgevende dag per onderdeel en totale verkeersintensiteiten, vervoerswijze en parkeerbehoefte;
- verkeersknelpunten in de huidige situatie naar plaats en frequentie van voorkomen;
- de gevolgen van de ligging van de nieuwe parkeervoorziening en met name het toekomstige overloopterrein op de bezoekersstromen.⁹

Dit dient zodanig te gebeuren dat de verschillen tussen de huidige situatie¹⁰ en de voorspelde toekomstige situatie duidelijk zijn. Daar waar de ramingen nog niet concreet zijn, zoals voor met name het Dolfinarium, dient gewerkt te worden met bandbreedtes. Hiermee kan voor de relevante milieuaspecten (zie hoofdstuk 4) een goed onderbouwde inschatting van de verwachte effecten worden bepaald.

Jachthaven en waterrecreatie

Het voornemen behelst thans behalve de verplaatsing van de huidige jachthaven¹¹ een toename van de aanlegcapaciteit voor passanten en vaste ligplaatsen bij de woningen. Maak voor de jachthaven duidelijk hoe de bezoekersaantallen doorwerken in vaarbewegingen. Informatie over de huidige en de beoogde situatie in het MER is met name van belang om de effecten voor de nautische veiligheid binnen het plangebied en in de vaargeulen naar de Randmeren te beoordelen. Als input voor de passende beoordeling in verband met het nabijgelegen Natura 2000-gebied zijn de genoemde gegevens eveneens noodzakelijk (zie § 4.1). Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met mogelijke cumulatie als gevolg van andere ontwikkelingen buiten het plangebied.

⁹ Het overloopterrein zal op ongeveer 1 km afstand van de recreatieve voorzieningen komen te liggen, waardoor mogelijk extra vervoersbewegingen kunnen ontstaan bijvoorbeeld doordat bezoekers eerst hun familieleden voor de deur van de betreffende voorziening afzetten en dan pas de auto parkeren op het terrein.

¹⁰ In de huidige situatie gaat het vooral om dagbezoek aan de historische kern en de boulevard, het groene strand en het Dolfinarium.

¹¹ Hiervan ging het eerder bemeerde Waterfront-Zuid uit. In het toenmalige MER en de aanvulling daarop zijn destijds het uitvaarpercentage en de vaarintensiteiten op een maatgevende dag en een topdag niet uitgewerkt.

Fasering

Maak in het MER inzichtelijk:

- hoe de fasering van de voorbereiding en de uitvoering van de verschillende onderdelen van Waterfront is;¹²
- hoe Lorentz-Haven zich naar verwachting gefaseerd ontwikkelt.

Geef de onderlinge samenhang tussen de verschillende onderdelen aan. Beantwoord daarbij onder meer de vraag welke onderdelen geen doorgang kunnen vinden wanneer een bepaald ander onderdeel niet kan worden uitgevoerd.

3.2 Alternatieven

Sluit bij het beschrijven van alternatieven aan op de m.e.r.-plichtige onderdelen van het voornemen. Hierbij kan tabel 3.1 uit de startnotitie als basis dienen. Ga daarbij in op suggesties vanuit de zienswijzen (bijvoorbeeld met betrekking tot het overloopterrein).¹³

Afhankelijk van de uitkomsten van de passende beoordeling, kan het nodig zijn een alternatief te ontwikkelen zonder of met minder gevolgen voor de Natura 2000-gebieden.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

In een besluit-MER is het wettelijk verplicht om een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) op te nemen. Het mma moet er met name op gericht zijn om de effecten op de natuur (§ 4.1) en verkeerseffecten (§ 4.3) te mitigeren.

3.4 Referentie

Aangezien het voor het totale gebied waarbinnen activiteiten plaatsvinden vrijwel onmogelijk is om het exacte, (meest) actuele beeld te geven van genomen en nog niet genomen besluiten (zie § 2.3), adviseert de Commissie in het MER voor de gebieden Waterfront-Noord en Zuid de huidige situatie als referentie te kiezen en de gevolgen ten opzichte van die situatie aan te geven.

Het is in dit geval wel van belang om apart in te gaan op de effecten vanwege de N302. Dit is immers een autonome ontwikkeling waarbij voor een deel rekening is gehouden met activiteiten waarover nog (opnieuw) moet worden besloten.

¹² Dit houdt mede verband met een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in de 'aanleg'-fase (zie ook § 4.5).

¹³ Zie met name de zienswijzen van het Watersportcentrum De Randmeren van 3 juni 2009 en de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW-KNNV d.d. 9 juni 2009. De recreatieve vaargeul, waarop in de zienswijze van het Watersportcentrum ook gewezen wordt, is formeel geen onderdeel van het project Waterfront. Voor zover de vaargeul voorwaardenstellend is voor de realisering van Waterfront, is deze wel relevant voor het MER.

4. MILIEUGEVOLGEN

In het MER dient voor de verschillende alternatieven per deellocatie en voor het totaal aangegeven te worden wat de milieugevolgen zijn. Hierbij kan hoofdstuk 4 van de startnotitie als basis gehanteerd worden. In onderstaande paragrafen wordt dit beoordelingskader waar nodig aangevuld.

De Commissie merkt in het algemeen op dat het gezien de lange periode waarover de verschillende (deel)activiteiten zullen worden gerealiseerd, het noodzakelijk is in het MER te beschrijven op welke wijze rekening wordt gehouden met de 'tijdelijke' milieueffecten. Dit houdt ook verband met een aanvaardbaar woon- en leefklimaat zoals beschreven in § 4.5.

4.1 Natuur

Gebiedsbescherming

Aangezien een deel van het voornemen is gelegen in of zeer nabij de Natura 2000-gebieden 'Veluwerandmeren' en 'Veluwe' en op voorhand significante gevolgen voor die gebieden niet zijn uit te sluiten, moet een passende beoordeling worden opgenomen in het MER. In het MER moet aangegeven worden:

- de ligging van de Natura 2000-gebieden;
- de instandhoudingsdoelstellingen¹⁴ voor de verschillende soorten en habitats waar het voornemen mogelijk effecten op heeft; geef van deze soorten en habitats:
 - of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
 - de langjarige trends van de populatie of de oppervlakte en kwaliteit van de habitats.

Onderzoek in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat de plannen de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantasten.¹⁵ De Commissie denkt hierbij aan de mogelijke gevolgen van de areaalafname van de randmeren en de toename van recreatievaart, alsmede aan een mogelijk effect op de aanwezige kranswervegetaties. Voor de Veluwerandmeren dient verder beschreven te worden of en zo ja op welke wijze toename van industrieën verkeerslawaaï optreedt.¹⁶ Verder moet met name voor de Veluwe de eventuele toename in depositie van verzurende en vermestende stoffen worden nagegaan. Beschrijf ook de cumulatieve gevolgen tengevolge van andere activiteiten, waaronder bestaand gebruik. Houd hierbij rekening met de totale ontwikkelingen in het gebied en betrek hierbij de IIVR.

¹⁴ Voor Vogelrichtlijngebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen, te vinden in de aanwijzingsbesluiten van deze gebieden. Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden aan te wijzen: de Habitatrictlijngebieden worden daarmee aangewezen en de Vogelrichtlijngebieden worden opnieuw aangewezen. Hiervoor worden eerst ontwerpaanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. Beschrijf in het MER, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijngebieden en, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerpaanwijzingsbesluiten.

¹⁵ Uit de wetgeving volgt dat een project/plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast of de ADC-toets met succes wordt doorlopen Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁶ Geef aan welke geluidgrenzen worden gehanteerd of ze worden overschreden en in hoeverre dat instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengt.

In de omgeving bevinden zich ook EHS-gebieden. Beschrijf daarvoor wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn, in hoeverre ze worden aangetast of versterkt en of het voornemen past binnen het toetsingskader¹⁷ voor de EHS. Ga hierbij ook in op de gevolgen voor de nabijgelegen ecologische verbindingzones en bijbehorende doelsoorten.

Beschrijf de gevolgen van de onderscheiden alternatieven op de natuurwaarden. Ga daarbij in ieder geval in op de in verband met de passende beoordeling genoemde mogelijke effecten.

Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.¹⁸ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op de standplaats (planten) of het leefgebied (dieren) van deze soorten en bepaal in hoeverre verbodsbepalingen¹⁹ mogelijk overtreden worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.2 Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Eén van de knelpunten van Waterfront-Zuid is de ruimtelijke kwaliteit van het havengebied, de boulevard en het Dolfinarium. Het gaat om de visueel-ruimtelijke aspecten en de belevingswaarden van het gebied voor bewoners en bezoekers: de kwaliteit van de openbare ruimte, gebouwen, elementen, groenvoorzieningen en functies van het gebied. Uitwerking van de aspecten die te maken hebben met ruimtelijke kwaliteit biedt de mogelijkheid om de kansen voor een positieve score van effecten van de plannen zichtbaar te maken. Dat sluit goed aan bij de knelpuntenanalyse van de huidige situatie en de doelstellingen van de plannen. Neem daarom in het MER op:

- de visueel-ruimtelijke structuur;
- een overzicht van de structuurbepalende elementen en open ruimten (hiervan maken ook bijvoorbeeld fietsroutes onderdeel uit);
- een overzicht van kenmerkende zichtassen en beelddragere;
- een kwalitatieve beoordeling en een zo concreet mogelijke analyse van knelpunten en kansen.

De Commissie adviseert dit vooral met behulp van kaarten, tekeningen en foto's weer te geven. Vervolgens kunnen de ambities van het voornemen met concrete oplossingen voor de knelpunten en de invulling met nieuwe functies op een vergelijkbare manier gepresenteerd worden. Op grond hiervan kan de effectscore van deelaspecten op doelbereik onderbouwd worden. Hierbij dienen ook de cultuurhistorische aspecten aan bod te komen.

¹⁷ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan.

¹⁸ Er wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels.

¹⁹ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

4.3 Verkeer en luchtkwaliteit

De Commissie geeft met betrekking tot het verkeer en de luchtkwaliteit nog het volgende mee voor het op te stellen MER.

Parkeerbalans

Zoals de Commissie uit de achtergrondstukken is gebleken wordt, teneinde een goed inzicht te krijgen in de benodigde parkeerbehoefte tengevolge van (met name) de leisureactiviteiten, een aparte parkeerstudie uitgevoerd (parkeerbalans). Neem in het MER in ieder geval de hoofdpunten van deze studie op, waarbij de uitgangspunten, de afwegingen en de resultaten centraal staan. Leg hierbij een relatie tussen deze parkeerstudie en de in §3.1 gevraagde informatie over de bezoekersaantallen.

Model

Voor de beschrijving van het aspect verkeer speelt het verkeersmodel een belangrijke rol. Geef in het MER een goede toelichting van het verkeersmodel en de aannames die hierin zijn gebruikt. Geef aan:

- welke ruimtelijke ontwikkelingen als autonoom en welke in het kader van het beschreven initiatief zijn meegenomen;
- welke intensiteiten in beschouwing worden genomen. Voor de verkeersafwikkeling zijn in het algemeen de gemiddelde werkdagintensiteiten relevant. Voor de onderhavige situatie spelen echter ook de recreatieve verkeersstromen een belangrijke rol. Geef in het MER een nadere toelichting hoe rekening is gehouden met deze recreatieve verkeersstromen bij het bepalen van de verkeerseffecten in dit studiegebied en geef daarbij aan hoe de relatie is met de gebruikte verkeerscijfers in de parkeerbalans;
- welke scenario's in beschouwing zijn genomen en wat de kenmerken zijn van deze scenario's;
- hoe de verschillende verkeerssoorten in het model zijn opgenomen (personenauto- en vrachtverkeer en openbaar vervoer);
- wat de eventuele relevante verschillen zijn met de modellen die bij voorgaande studies in dit gebied zijn gebruikt.

Analyse

Beschrijf voor de huidige situatie en de toekomstige situatie, waar mogelijk per alternatief:

- de verkeersintensiteiten op de verschillende wegen in het studiegebied onderscheiden naar in-, extern en doorgaand verkeer. Maak voor zover mogelijk de bijdrage per grote, nieuwe ontwikkeling inzichtelijk;
- de verkeersafwikkeling op de relevante wegen in het studiegebied. Ga hierbij uit van prognoses voor het jaar 2025.²⁰ Bereken daarvoor zowel de piekintensiteiten (spitsuur) als de werkdagemaal intensiteiten.²¹ Geef aan hoe de I/C-verhoudingen op de wegvakken en de capaciteit van de belangrijke kruispunten in het studiegebied zijn;
- de reis- en wachttijden in voertuigverliesuren tijdens de piekmomenten op de N302 en de hoofdontsluitingsroutes binnen het plan;

²⁰ De realisatie van de diverse onderdelen van het initiatief Waterfront zal over een langere periode verspreid zijn. Kies als planhorizon een representatief jaar dat ook aansluit bij de eerdere studies in het kader van andere planonderdelen rond het initiatief Waterfront. Het planjaar 2025 is hierbij door de Commissie als indicatie genoemd. Naast 2025 dienen ten behoeve van het geluid- en het luchtkwaliteitsonderzoek ook andere jaren te worden doorgerekend.

²¹ Voor de verkeersafwikkeling zijn de gemiddelde werkdagintensiteiten relevant. Voor geluid de werkdagintensiteiten.

- de verkeersveiligheid, waarbij zowel aandacht wordt besteed aan de te verwachten aantallen ongevallen op de hoofdroutes binnen het studiegebied (kwantitatief met behulp van ongevalscijfers en kentallensystematiek) als aan de ontwerpuitgangspunten die de verkeersveiligheid bepalen (kwalitatieve beschrijving op basis van 'Duurzaam Veilig').

In § 4.4 van de startnotitie is weergegeven hoe de luchtkwaliteit zal worden onderzocht. Werk dit uit in het MER en geef daarbij goed aan welke situatie (huidig, verschillende fases/onderdelen initiatief) beschreven wordt.

4.4

Geluid

Industrielawaai

Geef de 50 dB(A)-contouren en/of de milieuzone aan van de bestaande bedrijventerreinen in de omgeving. Betrek hierbij het 'Bestemmingsplan geluidzone industrieterrein Haven en bedrijventerrein Lorentz c.a.'.²² Geef ook aan welke contouren/zones verdwijnen door herstructurering c.q. opheffing van bepaalde gedeelten. Geef de 50 dB(A)-contouren en/of milieuzones aan van de verschillende onderdelen van de bedrijvigheid op het Lorentz-terrein c.q. in het project Waterfront en laat ook de ontwikkeling in de tijd ervan zien.

Verkeerslawaai

Voor geluidsberekeningen wordt in het algemeen uitgegaan van gemiddelde weekdagintensiteiten. In de onderhavige situatie zal een aanzienlijk verkeers-effect veroorzaakt worden door recreatief verkeer. Geef daarom aan op welke wijze hiermee rekening is gehouden met de geluidsberekeningen. Breng voor elk van de alternatieven zowel het relevante geluidbelaste oppervlakte voor de (woon en natuur) omgeving, als het aantal geluidgehinderden in het studiegebied in beeld. Geef van de woningen²³ langs de wegen de geluidbelastingen aan en maak hierbij onderscheid tussen de bestaande te handhaven woningen en de nieuw geplande woningen.

(Hogere) geluidswaarden op woningen

Geef voor zowel industrie- als verkeerslawaai met betrekking tot:

- bestaande te handhaven woningen aan of voldaan wordt aan de grenswaarden en zo niet welke maatregelen worden getroffen om de geluidbelasting te beperken;
- de nieuwe woningen in het gebied (bijvoorbeeld De Bakens, De Kades en de Kop van de Stadswerven) aan of wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarden, dan wel dat gewerkt moet worden met hogere grenswaarden.

Ga na of het betreffende 'hogere waarden'-besluit van 10 maart 2008 nog voldoet en zo niet hoe het geluid teruggedrongen kan worden opdat wel aan deze waarden kan worden voldaan en welke maatregelen (indien noodzakelijk) worden getroffen om de geluidbelasting te beperken. Ga tenslotte voor de relevante woningen in op de cumulatie van geluid ten gevolge van de verschillende activiteiten. Houd daarbij rekening met de gefaseerde ontwikkeling.

²² Zie ook de zienswijze van de Kamer van Koophandel Oost-Nederland van 16 juni 2009.

²³ In deze paragraaf wordt met woningen ook de andere geluidgevoelige bestemmingen bedoeld.

4.5 Woon- en leefklimaat

Beschouw in het MER hoe ervoor gezorgd wordt dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ontstaat. Ga hierbij in op (meer) sociale veiligheid en andere vormen van mogelijke overlast voor omwonenden als gevolg van de hogere bezoekersaantallen.²⁴

Toon verder in het MER aan dat tijdens de aanlegfase hinder zoveel mogelijk wordt voorkomen.²⁵

4.6 Klimaat en duurzaamheid

In § 4.6 van de startnotitie is weergegeven welke klimaat- en duurzaamheidsaspecten zullen worden uitgewerkt in het MER. Ga daarnaast ook in op de mogelijkheden van beperking van autoverkeer, het stimuleren van openbaar vervoer en alternatief collectief vervoer naar attracties en het stimuleren van fietsverkeer.

4.7 Bodem en water

Zoals in het kader van de m.e.r. voor Waterfront-Zuid eerder aan de orde is geweest, is de informatie over de aanpak van de asbestverontreiniging in gebouwen en met name de onderwaterbodem en de invloed van de verspreiding van de Chloorkoolwaterstoffen (CKW)-verontreiniging een belangrijk onderdeel van het MER. Voor zover nu een besluit-MER wordt gemaakt voor (deel)activiteiten zal de informatie, anders dan voordien, gedetailleerd(er) opgenomen dienen te worden. Indien (nu al) effecten te verwachten zijn van de CWK-verontreiniging, is het nodig om concrete maatregelen te beschrijven. Indien pas in een latere fase effecten verwacht worden, dient aangegeven te worden dat de ontwikkeling in het gebied geen invloed heeft op de ligging van de verontreiniging.²⁶ Houd hiermee ook rekening in de fasering (zie § 3.1). Wat betreft de waterkwaliteit rond de eilanden en langs de boulevard, merkt de Commissie op dat doorstroming in de waterlopen het risico van een slechte waterkwaliteit verlaagt. Geef in het MER aan welke maatregelen genomen worden om de doorstroming te verzekeren.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften. Bij de samenvatting vraagt de Commissie wel bijzondere aandacht voor het weergegeven van de diverse (al lopende) besluitvormingsprocedures in het gebied. Neem hiervoor een overzichtskaartje in de samenvatting op.

²⁴ Gedacht moet worden aan overlast van bezoekers op piekmomenten, maar ook tijdens de avond en nacht. Denk verder aan bezoekers uit de regio van talrijke campings op de Noord-Veluwe die door een toename van het aantal toeristische voorzieningen Harderwijk zullen aandoen.

²⁵ Zo kan bijvoorbeeld door het eerst verplaatsen van de meest belastende bedrijvigheid uit het centrum, milieuruimte ontstaan.

²⁶ Zoals in het advies van 21 december 2006 in verband met de toetsing van het MER voor Waterfront-Zuid door de Commissie is aangegeven, zal duidelijk gemaakt moeten worden wie garant staat voor de beheersing van de CWK-verontreiniging.

BIJLAGE 1: Projectgegevens richtlijnenfase besluit-m.e.r.

Initiatiefnemer: de gemeente Harderwijk

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Harderwijk

Besluiten: de vaststelling van diverse bestemmingsplannen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: in elk geval C10.1 en D10.3

Activiteit: onder meer de aanleg van recreatieve en toeristische voorzieningen en uitbreiding van een jachthaven

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Het Kontakt van 7 mei 2009
ter inzage legging startnotitie van 7 mei tot en met 17 juni 2009
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r. op 6 mei 2009
richtlijnenadvies uitgebracht op 13 augustus 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. P. Bloemerts
dr. ir. G. Blom (voorzitter)
drs. S.R.J. Jansen
ir. K.A.A. van der Spek
mr. S.M. van Velsen (secretaris)
ir. J.H. de Zeeuw

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Watersportcentrum De Randmeren, Harderwijk
2. J.J. Schröder, namens Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep VBW-KNNV, Harderwijk
3. F. Geenevasen namens de provincie Flevoland, Lelystad
4. Kamer van Koophandel Oost-Nederland, Harderwijk
5. Gemeente Nunspeet, Nunspeet
6. Gemeente Ermelo, Ermelo

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Waterfront Harderwijk

De gemeente Harderwijk wil het plan Waterfront realiseren. Dit bestrijkt de kuststrook langs het Wolderwijd en het Veluwemeer met een totale lengte van bijna vijf kilometer. De ruimte die vrijkomt door verplaatsing van enkele bestaande activiteiten wil de gemeente benutten voor nieuwe ontwikkelingen zoals het versterken van de recreatieve en toeristische functie. De gemeente kiest ervoor om een integraal MER te maken voor de genoemde ontwikkelingen tezamen. Dit MER zal zowel een plan-MER (met als onderdeel daarvan een passende beoordeling) zijn als een besluit-MER.

ISBN: 978-90-421-2783-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

